

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (fjärde avdelningen)

den 19 december 2018*

”Begäran om förhandsavgörande – Upphovsrätt och närstående rättigheter – Direktiv 2001/29/EG – Artikel 4.1 – Spridningsrätt – Intrång – Varor med ett motiv som skyddas av upphovsrätt vilka är avsedda för försäljning – Lagerhållning av varor i kommersiellt syfte – Lager som är åtskilt från försäljningsstället”

I mål C-572/17,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Högsta domstolen (Sverige) genom beslut av den 21 september 2017, som inkom till domstolen den 28 september 2017, i brottmålet mot

Imran Syed,

meddelar

DOMSTOLEN (fjärde avdelningen)

sammansatt av ordföranden på sjunde avdelningen T. von Danwitz, tillika tillförordnad ordförande på fjärde avdelningen, samt domarna K. Jürimäe (referent), C. Lycourgos, E. Juhász och C. Vajda,

generaladvokat: M. Campos Sánchez-Bordona,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Riksåklagaren, genom M. Hedström och K. Skarp, båda i egenskap av ombud,
 - Europeiska kommissionen, genom J. Samnadda och K. Simonsson, båda i egenskap av ombud,
- och efter att den 3 oktober 2018 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,
följande

* Rättegångsspråk: svenska.

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 4.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/29/EG av den 22 maj 2001 om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället (EGT L 167, 2001, s. 10).
- 2 Begäran har framställts i ett brottmål i vilket riksåklagaren (Sverige) för talan mot Imran Syed för varumärkesintrång och för intrång i upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk.

Tillämpliga bestämmelser

Internationell rätt

- 3 Världsorganisationen för den intellektuella äganderätten (Wipo) antog i Genève den 20 december 1996 Wipos fördrag om upphovsrätt (nedan kallat WCT). Detta fördrag godkändes på Europeiska gemenskapens vägnar genom rådets beslut 2000/278/EG av den 16 mars 2000 (EGT L 89, 2000, s. 6) och trädde i kraft, vad gäller Europeiska unionen, den 14 mars 2010 (EUT L 32, 2010, s. 1).
- 4 Artikel 6 WCT har rubriken ”Spridningsrätten”. I punkt 1 i denna artikel föreskrivs följande:
”Upphovsmän till litterära och konstnärliga verk äger uteslutande rätt att låta göra originalet och exemplar av verket tillgängligt för allmänheten genom försäljning eller annan överlåtelse.”

Unionsrätt

- 5 Artikel 4 i direktiv 2001/29 har rubriken ”Spridningsrätt”. Punkt 1 i denna artikel har följande lydelse:
”Medlemsstaterna skall ge upphovsmän en ensamrätt att tillåta eller förbjuda all slags spridning till allmänheten, genom försäljning eller på annat sätt, av originalet av deras verk eller av kopior av detta.”

Svensk rätt

- 6 Direktiv 2001/29 har införlivats med svensk rätt genom lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (nedan kallad upphovsrättslagen).
- 7 I 53 § nämnda lag föreskrivs följande:
”Den som beträffande ett litterärt eller konstnärligt verk vidtar åtgärder, som innebär intrång i den till verket enligt 1 och 2 kap. knutna upphovsrätten eller som strider mot föreskrift enligt 41 § andra stycket eller mot 50 §, döms, om det sker uppsåtligen eller av grov oaktsamhet, till böter eller fängelse i högst två år.”
- 8 En sådan åtgärd kan enligt 2 § nämnda lag bland annat bestå i att, utan rättighetshavarens samtycke, förfoga över verket genom att göra det tillgängligt för allmänheten utan rättsinnehavarens samtycke. I 2 § tredje stycket 4 denna lag preciseras att ett verk görs tillgängligt för allmänheten bland annat när exemplar av verket bjuds ut till försäljning, uthyrning eller utlåning eller annars sprids till allmänheten.
- 9 Nämnda lag innehåller inte något uttryckligt förbud mot lagerhållning av skyddade varor för försäljningsändamål.

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

- 10 Imran Syed drev en detaljhandelsbutik i Stockholm (Sverige) där han sålde kläder och accessoarer med rockmusikmotiv. Utöver de varor som bjöds ut till försäljning i denna butik förvarade Imran Syed även sådana varor i en lagerlokal i anslutning till butiken och i en annan lagerlokal i Bandhagen (Sverige), som är en förort till Stockholm. Det är ostridigt att Imran Syed med viss regelbundenhet fyllde på butiken med varor från dessa lagerlokaler.
- 11 Det konstaterades att försäljningen av flera av dessa varor utgjorde varumärkes- och upphovsrättsintrång, varefter Imran Syed åtalades vid tingsrätten för varumärkesintrång och för brott mot upphovsrättslagen. Enligt åklagaren hade Imran Syed gjort intrång i målsägandenas upphovsrätt genom att olovligt göra kläder och flaggor med motiv som skyddades av nämnda upphovsrätt tillgängliga för allmänheten. Åklagaren ansåg således att samtliga varor med sådana motiv vilka förvarades i butiken och i lagerlokalerna hade bjudits ut till försäljning eller annars spridits till allmänheten, varför detta handlande ansågs utgöra ett brott mot upphovsrättslagen.
- 12 Tingsrätten dömde Imran Syed för varumärkesintrång avseende samtliga påträffade varor. Han dömdes vidare för brott mot upphovsrättslagen avseende de varor som var försedda med ett upphovsrättsligt skyddat motiv och fanns i butiken samt avseende de varor som fanns i de båda lagerlokalerna i den mån likadana varor bjöds ut till försäljning i butiken. Tingsrätten angav, till stöd för att Imran Syed skulle dömas även med avseende på de sistnämnda varorna, att begreppet ”utbudande till försäljning” av varor som utgör intrång i målsägandenas upphovsrätt inte endast omfattade de varor som vid varje given tidpunkt fanns i Imran Syeds butik, utan även omfattade likadana varor som förvarades i lagerlokalerna. Nämnda domstol ansåg emellertid att övriga varor som förvarades i dessa lagerlokaler inte kunde anses ha bjudits ut till försäljning. Tingsrätten bestämde påföljden för den samlade brottsligheten till villkorlig dom och 80 dagsböter.
- 13 Domen överklagades till Svea hovrätt, Patent- och marknadsöverdomstolen (Stockholm, Sverige), som fann att Imran Syed hade gjort sig skyldig till brott mot upphovsrättslagen endast avseende de varor som fanns i dennes butik, och inte vad gällde de varor som förvarades i lagerlokalerna. Nämnda domstol ansåg att Imran Syed förvisso hade hållit varorna i lager i försäljningssyfte, men att han inte kunde anses ha bjudit ut dem till försäljning eller annars ha spridit dem till allmänheten. Befattningen med varorna i lagerlokalerna utgjorde enligt samma domstol inte heller försök eller förberedelse till brott mot upphovsrättslagen. Den påföljd som Imran Syed ådömts sattes ned, på så vis att den bestämdes till villkorlig dom och 60 dagsböter.
- 14 Riksåklagaren yrkade i Högsta domstolen (Sverige), som är den domstol som begärt förhandsavgörande i målet, att Imran Syed skulle dömas avseende samma varor som dem som enligt tingsrätten omfattades av brottet mot upphovsrättslagen. Riksåklagaren begärde även att Högsta domstolen skulle inhämta ett förhandsavgörande från EU-domstolen angående tolkningen av artikel 4.1 i direktiv 2001/29.
- 15 Imran Syed anförde vid den hänskjutande domstolen att EU-domstolens praxis innebär att intrång i en upphovsrättsinnehavares spridningsrätt genom utbudande till försäljning förutsätter ett aktivt handlande mot allmänheten i syfte att överlåta varje specifikt föremål. Inköp och lagerhållning av varor kan enligt denne inte anses som ett sådant aktivt handlande. Den motsatta tolkningen skulle medföra en utvidgning av det straffrättsliga ansvaret i strid med legalitetsprincipen.
- 16 Den hänskjutande domstolen har konstaterat att upphovsrättslagen och direktiv 2001/29 inte innehåller något uttryckligt förbud mot lagerhållning av varor, med ett motiv som skyddas av upphovsrätt, för försäljningsändamål. Den har tillagt att det av domen av den 13 maj 2015, Dimensione Direct Sales och Labianca (C-516/13, EU:C:2015:315) framgår att ett intrång i den spridningsrätt som stadgas i artikel 4.1 i direktiv 2001/29 kan bestå i åtgärder eller handlingar som

föregår slutförandet av ett köpeavtal. I målet uppkommer emellertid frågan huruvida varor med ett skyddat motiv vilka en person håller i lager kan anses utbjuda till försäljning när likadana varor av samma person bjuds ut till försäljning i en detaljhandelsbutik som denne driver.

- 17 Mot denna bakgrund beslutade Högsta domstolen att vilandeförklara målet och ställa följande frågor till EU-domstolen:

- ”1) Kan det, när varor med skyddade motiv olovligen bjuds ut till försäljning i en butik, föreligga ett intrång i upphovsmannens ensamrätt till spridning enligt artikel 4.1 i direktiv 2001/29 även beträffande varor med likadana motiv, som hålls i lager av den som bjuder ut varorna?
- 2) Har det någon betydelse om varorna hålls i lager i anslutning till butiken eller på annan plats?”

Prövning av tolkningsfrågorna

- 18 Högsta domstolen har ställt sina frågor, som ska prövas tillsammans, för att få klarhet i huruvida artikel 4.1 i direktiv 2001/29 ska tolkas så, att en handlares lagerhållning av varor med ett motiv som skyddas av upphovsrätt i den medlemsstat där lagerhållningen sker kan utgöra ett intrång i rättssinnehavarens ensamrätt till spridning enligt nämnda bestämmelse, när handlaren utan rättssinnehavarens samtycke i en butik bjuder ut varor till försäljning som är likadana som varor som handlaren utan rättssinnehavarens samtycke håller i lager. Högsta domstolen har även bett domstolen att precisera huruvida avståndet mellan lagringsplatsen och försäljningsstället ska beaktas i detta sammanhang.
- 19 Enligt artikel 4.1 i direktiv 2001/29 ska medlemsstaterna ge upphovsmän en ensamrätt att tillåta eller förbjuda all slags spridning till allmänheten, genom försäljning eller på annat sätt, av originalet av deras verk eller kopior av detta.
- 20 Eftersom direktiv 2001/29 syftar till att i unionen genomföra unionens skyldigheter enligt bland annat WCT, och då unionsrättsliga bestämmelser, enligt fast rättspraxis, så långt det är möjligt ska tolkas mot bakgrund av folkrätten, i synnerhet när dessa bestämmelser just syftar till att genomföra ett internationellt avtal som unionen har ingått, ska spridningsbegreppet i artikel 4.1 i detta direktiv tolkas i överensstämmelse med artikel 6.1 WCT (dom av den 13 maj 2015, Dimensione Direct Sales och Labianca, C-516/13, EU:C:2015:315, punkt 23 och där angiven rättspraxis).
- 21 Begreppet ”spridning till allmänheten ... genom försäljning” i artikel 4.1 i nämnda direktiv ska således anses ha samma innebörd som orden ”göra ... tillgängligt för allmänheten genom försäljning” i artikel 6.1 WCT (dom av den 13 maj 2015, Dimensione Direct Sales och Labianca, C-516/13, EU:C:2015:315, punkt 24 och där angiven rättspraxis).
- 22 Med beaktande härav har domstolen fastställt att spridningen till allmänheten kännetecknas av en rad åtgärder som åtminstone sträcker sig från ingåendet av ett köpeavtal till fullgörelsen av detta avtal genom leverans till en person ur allmänheten. En handlare är således ansvarig för alla åtgärder som vidtas av handlaren eller för hans eller hennes räkning och som leder till en spridning till allmänheten i en medlemsstat där de spridda varorna skyddas av upphovsrätt (dom av den 13 maj 2015, Dimensione Direct Sales och Labianca, C-516/13, EU:C:2015:315, punkt 25 och där angiven rättspraxis).
- 23 Av denna rättspraxis, och särskilt av det av domstolen använda ordet ”åtminstone”, följer att det inte är uteslutet att även åtgärder eller handlingar som föregår ingåendet av köpeavtalet kan omfattas av spridningsbegreppet och omfattas av upphovsrättsinnehavarnas ensamrätt (dom av den 13 maj 2015, Dimensione Direct Sales och Labianca, C-516/13, EU:C:2015:315, punkt 26).

- 24 Det står i detta sammanhang klart att det föreligger en spridning till allmänheten när det har ingåtts ett avtal om köp och leverans. Detsamma gäller emellertid även när det föreligger ett erbjudande om att ingå ett köpeavtal, vilket är bindande för den som har gjort erbjudandet. Ett sådant erbjudande utgör nämligen till sin natur en handling som föregår genomförandet av en försäljning (dom av den 13 maj 2015, *Dimensione Direct Sales och Labianca*, C-516/13, EU:C:2015:315, punkt 27).
- 25 Domstolen har även funnit att en sådan åtgärd kan utgöra ett intrång i ensamrätten till spridning enligt artikel 4.1 i direktiv 2001/29 även om åtgärden inte följs av att äganderätten till det skyddade verket eller en kopia av detsamma har överförts till köparen (se, för ett liknande resonemang, dom av den 13 maj 2015, *Dimensione Direct Sales och Labianca*, C-516/13, EU:C:2015:315, punkt 32).
- 26 Ett intrång i spridningsrätten, såsom denna definieras i artikel 4.1 i direktiv 2001/29, kan således bestå i en handling som föregår genomförandet av en försäljning av ett verk eller en kopia av ett verk som skyddas av upphovsrätt, vilken företas utan rättsinnehavarens samtycke och i syfte att genomföra en sådan försäljning (se, för ett liknande resonemang, dom av den 13 maj 2015, *Dimensione Direct Sales och Labianca*, C-516/13, EU:C:2015:315, punkt 28).
- 27 Även om det inte är nödvändigt att en försäljning genomförs för att det ska föreligga ett intrång i spridningsrätten, krävs emellertid att det bevisas att de aktuella varorna faktiskt är avsedda att spridas till allmänheten utan rättsinnehavarens samtycke, bland annat genom att de bjuds ut till försäljning, i en medlemsstat där det aktuella verket är skyddat (se, analogt, dom av den 13 maj 2015, *Dimensione Direct Sales och Labianca*, C-516/13, EU:C:2015:315, punkterna 29 och 32 och där angiven rättspraxis).
- 28 Imran Syed höll i det nationella målet varor med motiv som skyddas av upphovsrätt i lager och sålde, utan rättsinnehavarens samtycke, likadana varor i en butik.
- 29 Det ska i målet avgöras huruvida en sådan lagerhållning av varor kan anses vara en handling som föregår genomförandet av en försäljning och som kan utgöra ett intrång i ensamrätten till spridning, såsom denna definieras i artikel 4.1 i direktiv 2001/29.
- 30 Lagerhållning av varor med motiv som skyddas av upphovsrätt kan anses vara en sådan handling, om det visas att varorna faktiskt är avsedda att säljas till allmänheten utan upphovsrättsinnehavarens samtycke.
- 31 Den omständigheten att en person, som i en butik säljer varor med motiv som skyddas av upphovsrätt utan rättsinnehavarens samtycke, håller likadana varor i lager kan utgöra ett indicium som ger stöd för att även varorna i lagret är avsedda för försäljning i denna butik och följaktligen för att denna lagerhållning kan utgöra en handling som föregår genomförandet av en försäljning, som kan utgöra ett intrång i rättsinnehavarens spridningsrätt.
- 32 Det går emellertid inte att, enbart utifrån den omständigheten att de varor som hålls i lager och de varor som säljs i den berörda personens butik är likadana, dra slutsatsen att lagerhållningen utgör en handling som utförs i syfte att genomföra en försäljning i den medlemsstat där varorna skyddas av upphovsrätt.
- 33 Det kan inte uteslutas att alla eller en del av de varor som hålls i lager, under sådana omständigheter som dem som är aktuella i det nationella målet, inte är avsedda att säljas i den medlemsstat där det verk som varorna försetts med är skyddat, även om dessa varor är likadana som dem som bjuds ut till försäljning i handlarens butik.
- 34 I ett sådant fall skulle ett sådant synsätt som analyserats i punkt 32 ovan kunna leda till att den faktiska avsedda användningen av de berörda varorna inte beaktas och till att alla varor som hålls i lager behandlas lika trots att de i princip kan vara avsedda att användas för skilda ändamål.

- 35 Nämnda synsätt skulle således medföra att det skydd som följer av ensamrätten till spridning utvidgas bortom den ram som fastställts av unionslagstiftaren.
- 36 Det ankommer därför på Högsta domstolen att mot bakgrund av den tillgängliga bevisningen bedöma huruvida alla varor som är likadana som dem som säljs i butiken i fråga, eller endast en del av dessa varor, var avsedda att saluföras i denna lokal.
- 37 Domstolen anser det lämpligt att i detta sammanhang lämna följande upplysningar.
- 38 Vad gäller fastställandet av de aktuella varornas avsedda användning ska hänsyn tas till alla omständigheter som kan visa att varorna hålls i lager för att utan rättsinnehavarens samtycke säljas i den medlemsstat där de motiv som varorna försetts med skyddas av upphovsrätt.
- 39 Till dessa omständigheter hör avståndet mellan lagringsplatsen och försäljningsstället. Även om detta avstånd kan utgöra ett indicium vid fastställandet av att de aktuella varorna är avsedda att säljas på detta försäljningsställe, kan detta indicium inte ensamt vara avgörande. Nämnda indicium kan däremot beaktas vid en konkret analys av alla omständigheter som skulle kunna vara relevanta, såsom den omständigheten att butiken regelbundet fylls på med varor från lagerlokalerna i fråga, bokföringsuppgifter, antalet sålda och beställda varor i förhållande till antalet varor som hålls i lager samt pågående försäljningsavtal.
- 40 Mot bakgrund av det ovan anförda ska de ställda frågorna besvaras enligt följande: Artikel 4.1 i direktiv 2001/29 ska tolkas så, att en handlares lagerhållning av varor med ett motiv som skyddas av upphovsrätt i den medlemsstat där lagerhållningen sker kan utgöra ett intrång i ensamrätten till spridning, såsom denna definieras i nämnda bestämmelse, när handlaren utan rättsinnehavarens samtycke i en butik bjuder ut varor till försäljning som är likadana som varor som handlaren håller i lager, under förutsättning att de varor som hålls i lager faktiskt är avsedda för försäljning i den medlemsstat där detta motiv är skyddat. Avståndet mellan lagringsplatsen och försäljningsstället kan inte ensamt vara avgörande vid fastställandet av huruvida de varor som hålls i lager är avsedda för försäljning i denna medlemsstat.

Rättegångskostnader

- 41 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (fjärde avdelningen) följande:

Artikel 4.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/29/EG av den 22 maj 2001 om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället ska tolkas så, att en handlares lagerhållning av varor med ett motiv som skyddas av upphovsrätt i den medlemsstat där lagerhållningen sker kan utgöra ett intrång i ensamrätten till spridning, såsom denna definieras i nämnda bestämmelse, när handlaren utan rättsinnehavarens samtycke i en butik bjuder ut varor till försäljning som är likadana som varor som handlaren håller i lager, under förutsättning att de varor som hålls i lager faktiskt är avsedda för försäljning i den medlemsstat där detta motiv är skyddat. Avståndet mellan lagringsplatsen och försäljningsstället kan inte ensamt vara avgörande vid fastställandet av huruvida de varor som hålls i lager är avsedda för försäljning i denna medlemsstat.

von Danwitz

Jürimäe

Lycourgos

Juhász

Vajda

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 19 december 2018.

A. Calot Escobar
Justitiesekreterare

K. Lenaerts
Ordförande